

трибуна

arsenal®

Приемник на в. "Заводска трибуна"
Издание на "Арсенал" АД

на стр. 7

Срещи:
Конституционалистът
Наталья Киселова

17 февруари 2017 г. • година VI • брой 151

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

СОЦИАЛНИЯТ ДИАЛОГ В „АРСЕНАЛ” - СРЕД НАЙ-ДОБРИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Колективно-трудовият договор в „Арсенал” е един от най-добрите в сектор „Машиностроене”, а социалният диалог между синдикатите, като представители на работниците и служителите, и работодателя може да бъде посочен като една от най-добрите практики в български предприятия. Това заяви навръх 28-я рожден ден на КТ „Подкрепа” Стефка Примова, председател на Син-

МОТИВИРАЙТЕ

своите служители, клиенти и партньори

Ваучер Храна®
Ticket

Ticket
Compliments®

Compliments®
bg

Edenred Идънред България www.edenred.com
Тел: + 359 2 974 0220 bulgaria@edenred.com

консултиране и участие на представителите на работниците и служителите в предприятията”, реализиран с участието на синдикални федерации от машиностроителния сектор в Хърватия, Италия, Полша, Германия, Сърбия и България - в лицето на СФММ на КТ „Подкрепа”.

Освен дейностите по проучване транспонирането на европейските директиви в законодателството на отделните държави, са били споделени и обменени добри практики. Проведени са и анкети сред членовете на синдикални организации.

сн. архив

дикалната федерация на машиностроителите и металоработниците на КТ „Подкрепа” в София. Поводът за тази оценка са резултатите от приключилия международен проект „Информирание,

Продължава на стр. 5

ДУАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ - МИСИЯТА ВЪЗМОЖНА

Да си на 15 и да знаеш какво искаш, е трудно. Но да си на 22 години и да не знаеш - е страшно. Силно съм впечатлена от това, че на 15 години те знаят какво искат да учат и работят. Има много какво да научим от 150-годишния опит на швейцарците в системата на професионалното образование.

Така обобщих своите впечатления от 4-дневната си визита в Швейцария през

януари, по линия на Българо-швейцарския проект за дуално обучение ДОМИ-НО, инж. Валентина Денчева, един от 11-те ментори-наставници в „Арсенал” АД, които работят с ученици от паралелките с дуално обучение в ПГ „Иван Хаджиенов” в Казанлък.

Продължава на стр. 3

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев.

Редакция: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Първолета Петкова, Мария Пискова, Миран Маденджиян, Венко Юнаков.

Със съдействието на КНСБ и КТ „Подкрепа” в „Арсенал” АД.

Живот за ставите!

СПЕСТИ ДО 35 ЛВ. С 1 ПОКУПКА!

Осигурете си колаген тип 2 от най-високо качество за 2 месеца на половин цена!

ПРОМО ПАКЕТ: НЕОСТАВИТ М 60+60

С покупката на пакета Vue си осигурявате възможно най-качествения колаген тип 2 на възможно най-добрата пазарна цена.

2 месеца живот за ставите!

Без дискомфорт!
Без трудно придвижване!
Без притеснения!

НЕОСТАВИТ М е ставен продукт, който съчетава в себе си голямо количество КОЛАГЕН ТИП 2 в комбинация с д-глюкозамин сулфат, хиалуронова киселина и калциев л-аспартат.

КОЛАГЕН тип II, който се съдържа в НЕОСТАВИТ М, е богат на противовъзпалителни протеоглигани. Високото съдържание на протеини възпрепятстват ензимите, разрушаващи ставните хрущяли. Активните съставки на НЕОСТАВИТ М се усвояват от организма на 90 % и затова имат възможността да поддържат хрущяла здрав и функционален! НЕОСТАВИТ М помага на цялата костно-ставна система дори там, където болката все още не се е проявила.

Търсете в аптеките! Или поръчайте на www.netstorebg.net
Безплатна консултация на телефон: 032 588 619, 0888 655 505

РЕВЕРАНС КЪМ ИСТОРИЯТА

Спи, Апостоле!

По случай 19 февруари 2017 г.

Ти си казвал, Апостоле:

„За Отечеството работя, байо. Кажки ти моите кривичи и аз твоите кривичи, па да се поправим и всички да вървим заедно“.

Ние ти отговоряме всеки ден, Апостоле:

„Тоя е от тия, дето е с ония“.

Ти си казвал, Апостоле:

„Ние ще имаме чиста и свята Република“. Значи свята - като Богородица. Или още: „Така ще е в цяла България“.

Ние ти отговаряме всеки ден, Апостоле:

„Тая държава...“

Ти си казвал, Апостоле:

„Братство всекиму, без да гледаме на вяра и народност“. И още:

„Всичките народи в нея /разбирай България / щат живеят под едни чисти и свети закони, както е дадено от бога да живее човекът и за турчинът, и за евреинът“.

Ние ти отговорихме, Апостоле:

„Ние сме Шарли“. Само че - ако бяха нарисували някъде карикатура на Исус или Богородица, какво щяхме да направим? Нищо. Защото вече е късно да направим нещо.

Ти си казвал, Апостоле:

„Играем си с живота на 7 милиона българи - трябва зряло да се постъпва“.

Сякаш вчера е казано.

Ти си казвал, Апостоле:

„Нашето драгоценно Отечество ще се нуждае от достойни хора, които да го водят по пътя на благоденствието, така, щото да бъдем равни на другите европейски народи“.

Сякаш днес е казано.

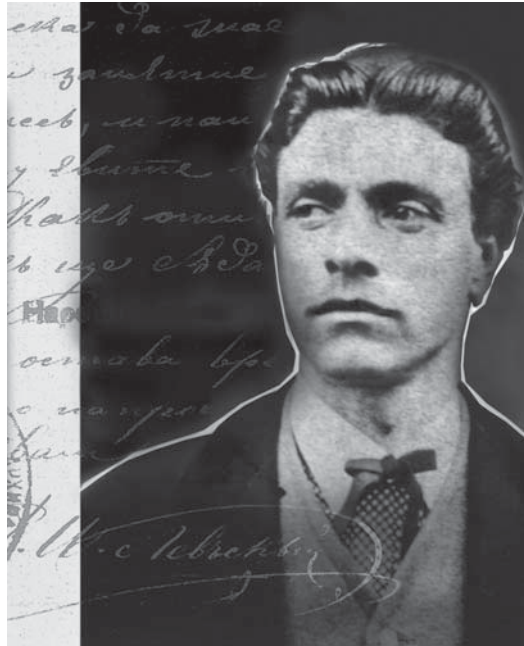
Ти си казвал, Апостоле:

„Нам не ни трябва цар. Ако ще си имаме цар, то и сега си имаме султан“.

Колко време минало, Апостоле? Все още някой ще се държи като падишах и ще претендира, че живее в Република. Дори ще се намери и някой да каже: „Над

„Аз го направих“. Или: „Аз за първи път в Европа...“. Макар, че си го правил. Или: „Каквото е трябвало да се направи, аз съм го направил“.

Ходил си навсякъде - от Карлово и Казанлък до Дряново и Русе, а от там до Видин. Навсякъде в България има твои скривалища. Криели са те хората в къщите си. Както се крие икона. Вярвали са ти хората като на Христос. Професор Тончо Жечев те нарече българския Христос. И ти си отиде като Христос, Апостоле.

мене е само Господ“.

Ти си казвал, Апостоле: „Работим чисто български и не искаме да се водим по никого извън Българско“.

Е, Апостоле? Ами нашите „партньори“ какво ще кажат? Какво ще стане с нашите евроатлантически ценности? Сякаш тези ценности са нещо повече от общочовешките ценности.

Никога не си казвал, Апостоле:

Ти си казвал, Апостоле:

„Историята ни няма да прикачи заслугите ми другиму“.

Днес, Апостоле, се перчим с теб само по празници. Ствоите заслуги се перчим. Тогава и те цитираме. Окачили са ти портрета на стените си. Над бюрата си. Зад гърба им. Сигурно, за да не те гледат в очите. Иначе днес повече от половината нация вече не знае къде ти е родното място. На портрета не могат да те познаят

и да кажат цялото ти име. А какво си казал? Да не говорим!

Не си очаквал, Апостоле, че и до днес башибозук може да шета из България. Не, те не са с изкривени лица и ятагани, а са пред компютъра, в телевизионно студио, че и от някоя трибуна даже. Иронично усмихнати и мили. Чуй само: „Този период не може да бъде определен като робство, защото не се избира в семантичните граници на понятието робство. Този период не може да се определи и като геноцид, защото това ще е прецедент в световната политическа история и гавра с нея“.

Разбра ли сега, Апостоле? Езикът ми се усуква като килифаревски гайтан. Като не е робство, поне владичество да е било, ама чак гавра с историята...

Други „българи“ /Божем/ пък ви наричаха „мними апостоли“ или просто „харамии“ от кръчмите на Браила и Букурещ и че сте участвували в „селска свада“. То тогава излиза, че тези, които са те обесили, са имали само едно скромно „присъствие“ на церемонията.

Спирам, Апостоле, че от многото кавички нещо ме заболя сърцето.

Златина Великова го е казала по-добре:

Спи, Дяконе! Не се събуждай!
Добре си ти в тая черна пръст.
Завиждам ти за туй, че не дочака
Мечтите, разпънати на кръст!

Спи, Апостоле! Дълбок поклон!

Огнян Чакълтов
Казанлък

Инж. Огнян Чакълтов е арсеналец. Работи в Службата по трудова медицина към „Арсенал“ АД като експерт „Безопасност и здраве при работа“ - БЗР.

Роден е на 2-ри ноември 1952 година в село Раброво - Видинско. Идва в града на розите през 1979 година по т. н. централно разпределение на висшестите. Тогава младият инженер трябвало да избира между Казанлък, Перник и Панагюрище. Избира Казанлък на принципа на изключването, защото приятел от Бургас казва, че „градчето е спретнато“.

Щъо в Казанлък среща жената на живота си - родопчанка, която по онова време работела в съседна сграда.

Огнян Чакълтов започнал първоначално работа в МЗ „Хидравлика“, после в НИТИ, в „Арсенал“ е от 1984 година. В началото като конструктор в Завод 1.

Възпитаник е на МЕИ - Варна, специалност „Технология на машиностроенето“.

Страстта му към писането е от ученик. Оттогава пише стихове, разкази, фейлетони, които първоначално подписва с различни псевдоними.

Има издадени две книги: поетичната „И дойде есента“ и книгата - история за родния край „От Тимок до Връшка чука и по-нататък“.

Споделя, че краеведството е в кръвта му, тъй като е син на учител по история, който всяка вечер край масата завъртал разговорите с челядта

си около историята. Било неминуемо. Оттам и неговият траен интерес към миналото. Книгата си за родния край Огнян определя като „синовно задължение към баща си“.

Арсеналецът-ветеран има две деца и една внучка.

Специално за читателите на „Трибуна Арсенал“ Огнян предостави за публикуване своя задочен диалог с Апостола, посветен на 144-тата годишнина от гибелта на Васил Левски.

Текстът се публикува за първи път.

КОГА И КАК ЩЕ ГИ СТИГНЕМ ШВЕЙЦАРЦИТЕ?

През погледа на един от 11-те арсеналски наставници на бъдещите техници и един ветеран-ментор.

Вече две години казанлъшката гимназия работи по проект на Българо-швейцарската търговска камара за въвеждането на дуално обучение в България.

Заедно с представители на друга партньорска фирма на ПГ „Иван Хаджиенов“ – „М+С Хидравлик“ в Казанлък, директорът на гимназията Мариана Демирева и още 9 представители на проекта от цялата страна посетиха в рамките на 4 дни 3 фирми и едно професионално училище в град Ленцбург, в което се обучават над 2 300 ученици в различни технически специалности.

Силно ни впечатли огромната роля на фирмите в обучението на учениците, начинът на подбор и връзката фирма-училище, каза след завръщането си инж. Денчева.

За разлика от продължаващото у нас дуално обучение, което има за цел

се сключват договори, в рамките на които ученикът получава първоначално 20% от обичайната работна заплата във фирмата. Всяка година, в рамките на 4-годишното обучение, което започва на 15-годишна възраст в професионалното училище, ученикът получава за изпълнение различни по трудност задачи, които са на 95% сходни със задачите на самите работници във фирмата. В рамките на обучението си в повечето фирми на учениците се зачислява и специален инструментален шкаф. В края на обучението си ученикът полага изпити. Ако не издържи, получава ново задание, но при положение, че сключи нов договор с фирмата. Ако и тогава не успее, то започва отново обучението си и търси друга фирма, с която да сключи договор за практическото си обучение.

учениците са на терен във фирмите, където изпълняват конкретни производствени задачи. Там се залага основно на професионалното образование в професионалното училище, а не на общото образование в професионалното училище, както е у нас, обобщава схемата инж. Денчева.

Тук все още си говорим в тази посока на различни езици, категоричен е и инж. Куцаров. По думите му, в Швейцария основна роля в професионалното образование имат Браншовите камари, а тук все още Министерството на образованието, Браншовите камари и фирмите мъчно намират общ език.

В Швейцария, откъдето черпим опит в дуалното обучение, за да го прилагаме, ролята на браншовите организации е огромна: те рекламират професиите в съответните училища, изготвят учебниците и осигуряват помощните материали, заплащат част от машините във фирмите, обучават наставниците, които пък се занимават до 90% от времето си само с учениците, провеждат практическите изпити, които са в продължение на няколко седмици, като задачите, които се поставят от Браншовите организации, са еднакви за цялата страна. Задачите са реални, еднакви със задачите, които се спускат на работниците.

Аз съм оптимист, независимо, че е трудно и нещата стават бавно, категоричен е инж. Куцаров по отношение на първите стъпки на дуалното обучение у нас и в „Арсенал“.

Зад думите му стои опитът на годините и мъдростта от тях в подбора, мотивирането и обучението на млади кадри за професията на машиностроителя и нуждите на големата фирма. Според него, ако фирмите имат право на подбор, ситуацията ще е далеч по-различна,

както и, ако часовете по практика и времето във фирмата са повече.

В момента по системата на дуалното обучение в „Арсенал“ са ангажирани общо 46 ученици. 36 от тях са в 11 клас, 10 са бъдещи абитуриенти. Те се обучават основно на територията на Завод 1 и на Завод 5, като специалисти машини ЦПУ и специалисти по мехатроника.

Времето за практика на територията на фирмата обаче е изключително малко: по 1 ден на седмица за 12 клас и по 2 дни в месеца за 11 клас. Срещу работата си учениците имат трудови договори, сключени на база минималната работна заплата в „Арсенал“, която е над 500 лв., и на тази база им се заплаща съответното възнаграждение. За първи път през миналото лято бе дадена възможност на желаещите ученици от дуалното обучение да работят на пълна заетост през лятната ваканция.

Според инж. Куцаров, в рамките на 2-3 години значителна част от тези ученици ще станат част от

да възстанови традициите на някогашното ни професионално образование и ги постави на нови основи, то в Швейцария хората имат 150-годишен опит и продължават да надграждат, категорична е инж. Денчева.

Основната идея на професионалното образование в Швейцария е да се изградят отлични кадри и специалисти, готови да поемат професионалните предизвикателства и отговорности, добави тя. Водещо е отношението на учениците с фирмите, като фирмите не ги задължават да остават на работа при тях след приключване на обучението и успешното полагане на изпитите. Въпреки, че по данни на статистиката 90% от тях остават на работа в съответните фирми.

При нас пирамидата е обърната. Фирмите нямат право да избират учениците, които да се обучават при тях, каквато е практиката в Швейцария, допълни инж. Денчева.

В предприятаята, които тя и колегите ѝ са посетили в рамките на опознавателната визита, фирмите избират учениците, с които да сключат договори за практика и обучение - след кратък общ курс и шанс за всички. Дават се определени задачи, на финала фирмата избира най-добрите, добави г-жа Денчева. С тях

От няколко години и тук полагаме сериозни усилия в тази посока, но тук ние се борим на практика за всеки ученик, бъдещ работник, казва и инж. Николай Куцаров, който от години се занимава с професионалното обучение на учениците – бъдещи кадри на „Арсенал“ и със стипендиантската програма. Той е и пряк отговорник за дуалното обучение на средношколци от две паралелеки в ПГ „Ив. Хаджиенов“ на територията на „Арсенал“.

Дуалното обучение е една от възможностите за образование за учениците в Швейцария, над основната степен. Там децата тръгват на училище на 6 години. След 9 години завършват основното си образование. След това продължават или в училище, което им дава възможност за кандидатстване и в университет, или избират професионално училище, където ще се развиват като техници-специалисти в дадена професия.

Според арсеналския учител и ментор инж. Денчева, размерът на учебните часове и практиката на мястото в дадена фирма е точно обратното на това, което е у нас. В Швейцария в професионалното училище в един учебен ден има по 5 лекции за обучение в дадена специалност, 3 часа за общо обучение и 1 час за спорт, като по 4 дни в седмицата

инж. Куцаров

колектива на „Арсенал“. Има и железни мотиви за това: като напуснат училище, на младите им трябва пари. Дори да учат. Търсят работа. После разбират, че „Арсенал“ дава възможност и за двете.

Продължава на стр. 6

БЪРЗОДЕЙСТВАЩ, РЕЗУЛТАТЕН, НЕЗАМЕНИМ
ПРИ НЕРВНО НАПРЕЖЕНИЕ, СТРЕС И БЕЗСЪНИЕ

Ефектът се постига 30 минути след приема!

И още:

- ЗА ПО-ДОБРА КОНЦЕНТРАЦИЯ И ПАМЕТ
- ЗА СПОКОЕН, НО АКТИВЕН ДЕН
- ПО-КАЧЕСТВЕН СЪН
- ПО-РЕЗУЛТАТНИ ИМУННИ РЕАКЦИИ ПРИ ИНФЕКЦИИ

L-THEANIN е изключително безопасен продукт, който не предизвиква зависимост

L-THEANIN е аминокиселина, която се съдържа в зеления чай. Нейните уникални свойства са доказани при проведени над 200 изследвания в най-реномираните университетски центрове и изследователски институти в Япония, САЩ, Австралия, Канада, Англия, Германия. Носител е на две международни награди - за НАЙ-ДОБЪР и НАЙ-ЗДРАВΟΣЛОВЕН продукт

17.49 лв.
препоръчителна цена

DOUCH Търсете в аптеките! Безплатна консултация на телефон: 032 588 619, 0888 655 505

СИНДИКАЛНИ ВЕСТИ

На 2-ри март е комбинатската отчетно-изборна конференция на КНСБ в „Арсенал“. На нея ще се направи отчет-анализ на дейността през изминалия 5-годишен период и ще се избере нов председател. Организацията на КНСБ в „Арсенал“ е най-голямата по численост синдикална фирмена организация в страната.

Форумът ще се проведе от 13 часа в камерната зала на ДК „Арсенал“. Досегашният председател на организацията Атанас Бозов ще бъде сред кандидатите за нов мандат, научи „Трибуна Арсенал“.

Преди този най-висок форум се проведе отчетно-изборните конференции на КНСБ по заводи. На тях бяха преизбрани за нови мандати досегашните председатели:

Завод 1 - Атанас Касабов
Завод 2 - Димитър Георгиев
Завод 3 - инж. Станка Костова
Завод 4 - Мария Мазнева
Завод 5 - Тодор Дерменджиев
Завод 6 - Благовест Благоев
Завод 0 - Красимир Палазов.

С пълно единодушие за пореден мандат за председател на СК на КНСБ в Завод 4-Маглиж бе преизбрана Мария Мазнева.

„Трибуна Арсенал“

Нови възможности за работа в „Арсенал“

„Арсенал“ АД - град Казанлък търси да назначи за своите производствени нужди следните работници и специалисти:

1. Заварчици - изисква се документ за съответната квалификация
2. Аргончици - изискват се документи за съответната квалификация
3. Електроерозисти
4. Резбошлайфист
5. Оптически шлайфисти
6. Заточвач
7. Електромонтьори
8. Машинен оператор металообработващи машини с ЦПУ
9. Машинен оператор производство експлозивни вещества
10. Настройчици на металорежещи машини
11. Стругари
12. Оператори на преса за метал
13. Шлайфисти, кръгъл и плосък шлайф
14. Фрезисти
15. Машинни оператори производство пластмасови изделия - МОППИ
16. Оксигенисти
17. Борвергеристи

Повече информация за възможностите за работа в „Арсенал“ АД, както и за конкретните позиции и условия, може да получите от направление „Човешки ресурси“ на фирмата, на телефон: **0431/ 5 77 47**

Документи и формуляри за кандидатстване за свободните позиции могат да бъдат изтеглени от сайта на „Арсенал“ АД

www.arsenal-bg.com/kadri

или получени от гише „Пропуски“ на централен портал от 7:00 до 17:00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес: kadri@arsenal-bg.com или подадени лично в Приемната на фирмата всеки делничен ден от 9:00 до 12:00 часа и от 13:00 до 15:30 часа, на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис №4

Документи за кандидатстване могат да се получат и в Приемната на „Арсенал“ АД, на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис №4

За обявените свободни позиции за всички видове специалности е необходимо кандидатите да имат завършено средно образование.

„Арсенал“ АД е фирма с широкоспектрна корпоративна социална политика, както и със специална фирмена концепция по отношение на кадрите и тяхното професионално усъвършенстване.

ВАЖНО ЗА РОЖДЕНИЦИТЕ!

По повод предстоящите почивни дни около националния празник на страната – 3-ти март, от „Столово хранене“ в „Арсенал“ уведомяват, че празничните торти - подаръци от ръководството на фирмата за рождениците, в първите дни на март ще се получават по следния график:

На 2-ри март, четвъртък, торти ще получат родените на 2-ри, 3-ти и 4-ти март арсеналци.

В първия работен ден след това - 6-ти март, понеделник, торти ще получат родените на 5-ти и 6-ти март.

Всички торти за рождениците се получават от магазина на „Кумир си“ до Централния портал срещу представяне на служебен пропуск.

ОТИДЕ СИ ВЕТЕРАНЪТ ИВАН МАРИНОВ

На 81-годишна възраст от живота си отиде Иван Маринов - възпитаник на първия випуск на Държавното училище към военната фабрика „Арсенал“ в периода 1949-52 година. Дългогодишен арсеналец, конструктор и партиен активист. Целият трудов път на Иван Маринов е в „Арсенал“, където започва като работник, а впоследствие става конструктор в Института за металорежещи машини от екипа на инж. Неделчо Братоев.

Дълги години е на партийна работа в Завод 2 и в Комбинатския партиен комитет.

В последните години ветеранът - социалист бе активен член на общинската организация на БСП и до последните си дни продължи да живее с успехите и трудностите на фирмата, на която дължеше много - „Арсенал“.

Поклон пред паметта му!

arsenal

Обява

Най-голямата фирма в региона „Арсенал“ АД - Казанлък спешно търси да назначи за производствените си нужди ръководни кадри с опит в машиностроенето:

- началник-участъци,
- началник-смени,
- началник-цехове,
- настройчици.

Одобрените за съответните позиции кандидати ще бъдат с изключително добро и без конкуренция в района заплащане за съответните длъжности. Фирмата предлага редица социални бонуси и възможности за кариерно и допълнително професионално развитие.

Повече информация за възможностите за работа в „Арсенал“ АД, както и за конкретните позиции и условия, можете да получите от направление „Човешки ресурси“ на фирмата - телефон **0431/ 5 77 47**.

Документи и формуляри за кандидатстване за свободните позиции могат да бъдат изтеглени от сайта на „Арсенал“ АД

www.arsenal-bg.com/kadri или получени от гише „Пропуски“ на централния портал от 7:00 до 17:00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес: kadri@arsenal-bg.com или подадени лично в Приемната на фирмата всеки делничен ден от 9:00 до 12:00 часа и 13:00 до 15:30 часа на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис №4

За наетите от община Стара Загора работници и служители фирмата осигурява безплатен транспорт до работното място, съобразен с производствените смени, и месечен бонус за отдалеченост в размер на 150 лева.

Работещите в „Арсенал“ получават допълнително и ваучери за храна в размер на 60 лева месечно.

Организира курсове за следните професии:

готвач
фризьор
маникюрист
косметик
заварчик
оперативно счетоводство + подарък курсове за водач на МПС, категория В.
компютърна грамотност, Photoshop, компютърна графика.

Езикови курсове:
по английски и немски език.

Условия за записване за безплатните курсове:
Кандидатите трябва да са работещи по трудов договор и да не са с висше образование.
Курсовете са с 15% съфинансиране.

За интересувашите се - повече подробности:

ЦПО „Микс“
гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ бл. 1, ап 1, ет. 1 / срещу хотел „Роза“ / тел. **0897948214**

Записването може да стане и на е-мил: firma_miks@abv.bg
Подробности могат да се намират и на фирмения сайт www.kursove-miks.com

Инженер Петров:

КАМЪК НА МЯСТОТО СИ

Инж. Петър Петров е един от специалистите, познати за арсеналци като „хората на Шиков“. Те са по-малко от 10 на брой, ведно с ръководителя на Направление ПИС, инж. Цветан Шиков. Резултатите от работата им обаче се виждат от всички. Това е привилегията на професията – онава, което правиш, става видимо – вдигат се сгради, които остават. Строителна-

работа, предпочита да си върши след това – „след тичането“. Явно тича успешно, защото лаконичната, по инженерски в изказа, оценката на неговия ръководител Шиков е:

Отличен специалист!

Кратко и ясно – две думи. И с една снимка „на таблото“. „Таблото“ е популярният сред арсеналци израз за

идва знанието от практиката. „Постоянно трябва да се надгражда“, казва той. Да се надгражда е нужно още повече в днешните времена, когато технологиите се развиват толкова бързо, че на човек му е почти невъзможно да ги догони. В условията на засилен контрол върху строителната дейност на „Арсенал“, като част от системата на специалното производство, не е лесно.

тимална цена – възможен най-кратък срок“, за деветимата от Направление ПИС е ежедневие. Конкретното строителство, като дейност, при големите обекти се изпълнява от външни фирми, които покриват законови изисквания. По-малките строителни дейности и ремонти се изпълняват от арсеналския строителен цех.

Инженер Петров е работил дори по почивната база в Несебър

„От сграда, създадена на принципа на общежитието като почивна станция, направихме необходимото, за да постигне нивото на хотел“, обяснява той. За личната си почивка обаче той не отделя кой знае колко време. Отделеното минава в четене – история и фентъзи. Пътванията на семейството са предимно на кратки разстояния. До къщата на село. Там редуват умствения труд от ежедневието с физическа отмора в поддържането на дома и двора. Сам-сами собствена къща от долу до горе Петрови не са вдигали, не е било нужно. Нали са фамилия дюлгери, си ползват по наследство две. Променят ги, надграждат, доизкусурият. „Нека да остане и за тия след нас терен за действие“, казва инж. Петров, къде на шега, къде наистина. Дъщеря му е вече магистър по електроника в Техническият университет, синът гледа към професията на мама и тате, но още има време. Колкото до младите в професията, инж. Петров отчита все по-рядкото им присъствие в Казанлък. Скоро с приятел си говорели, че най-младият строителен инженер, който работи в Казанлък, е на 35 години... В „Арсенал“ в последните години идват и млади хора, но като цяло положението в града откъм специалисти

май не е добро, говорят си помежду си възпитаниците на някогашния ВИАС. Те са в потрес от факта, че в елитния някога ВУЗ, където трудно се влизаше и трудно завършваше, сега се приема дори с тройки. Не им се мисли за качеството на бъдещото българско строителство. Но се шегуват, че бъдещето на днешните млади кадри няма да е толкова скоро, щото поколението на сегашните 50-плюс явно ще работи до края на живота си. Пенсия скоро никой няма да даде. Обясняват си нелепостите на събитията, като паднали тавани на тунели, с липса на добра поддръжка. „Каквото и строителство да правиш, колкото и да е качествено, изисква се задължителна поддръжка“, казва инженерът ПГС. Него го боли еднакво, както за лошото строителство, така и за неща, като разбитите плочки по тротоарите заради чукането на леда, например. В „Арсенал“ такива неща не се допускат. Удоволствието тук да си свършиш работата добре, професионално, е една от причините инж. Петров да не е и помислял повече от 20 години да замени казанлъшката оръжейница с друга фирма. „Ние сме вече в оная графа на годините, когато знаем, че камъкът си тежи на мястото“, спокойно ми казва той. При него това важи с двойна сила. И как не – той се казва Петър. На гръцки – скала, камък. При това – Петров...

Р.С. Обещах на инженер Петров да не прекаляваме с думите. И, ако станат много, да оставим многоточието. Сетих се за това, едва когато многоточието дойде от само себе си... Което значи, че нищо тук не е случайно.

Диана Рамналиева

Продължение от стр. 1

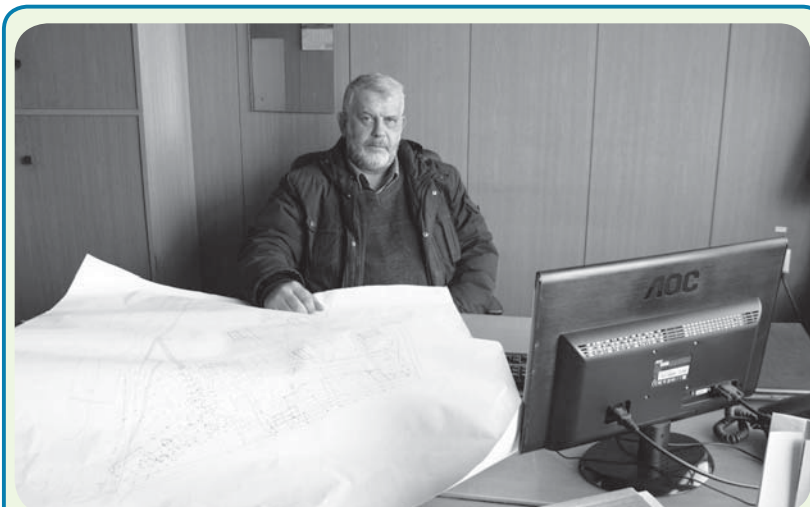
СОЦИАЛНИЯТ ДИАЛОГ В „АРСЕНАЛ“...

Анкетирания членове на синдиката „Подкрепа“ в „Арсенал“ са дали висока оценка за провежданата социална политика и доброто взаимодействие между синдикатите и работодателя в най-голямото казанлъшко предприятие.

Освен по Кодекса на труда, тук са сформирани много действащи комисии по различни въпроси, подчерта Примова. Тя изтъкна ролята на „Арсенал“ – най-голямото предприятие в машиностроенето и промишлеността в България, и на неговия изпълнителен директор инж. Николай Ибушев за корпоративно-социалната отговорност.

„Обикновено в България говорим за такава отговорност за чуждестранните фирми, а в „Арсенал“, не само се спазва законодателството, но се дава и повече, вижда се грижата за работещите, за децата и за града като цяло“. По нейните думи, за разлика от много предприятия у нас, тук съществува добро отношение и уважение на изпълнителния директор към синдикатите във фирмата.

Юлия Младенова

Материалът е от сайта zakazanlak.bg

Той е строителен инженер. С достатъчно опит. Годините в професията са му толкова, колкото му стигат да знае, че е от „камъните“, които тежат на мястото си. Извън езика на метафорите животът на инж. Петър Петров и буквално е свързан с реденето на камък върху камъка. И не от сега, не от вчера, а открай време. Трето, че и повече – поколение строител, инж. Петров намира в тая професия продължение на родовата си традиция. Дюлгери – това са мъжете в рода. Надежда да продължи традицията има и за Стоян, синът на инж. Петров. Той е още ученик в строителна паралелка. Но и баща му така е почнал – от Строителния техникум в Стара Загора. „Арсенал“ е мястото, което инженерът от Направление „Проектиране, инвестиции и строителство“ Петър Петров е избрал за терен, върху който да гради професионалния си път камък по камък. Без изобщо да съжалява за този избор. Избор, дошъл преди повече от 20 години.

та дейност в „Арсенал“ се развива особено видимо в последните 6-7 години и зад всичко това стои и трудът на инж. Петров. През ръцете му са минали големи обекти, между които: новият корпус - ПМ - 15 на площадката в Мъглиж, разширенията на 5/600, последно - 5/610, работата сега по К-34-А отново в Мъглиж, сградите, които вече са на дневен ред - ПМ - 14, ПМ-10, ПМ - 41. Активно се работи по новата складова база. „Хубаво е, че фабриката се разраства“, казва инж. Петров. Разширението на дейността на фирмата няма как да мине без строителство. Което почва с обследване и проектиране и преминава през задължителен инвеститорски контрол върху качеството, количеството и цените на извършваните строително-монтажни работи. Ето, това е работата на инж. Петров. Ден по ден. За деня си в работата той казва, че минава в „тичане по обекти“. Когато се налага писмена

Алеята на славата. От която тази година част е и инж. Петър Петров. Присъствие в Алеята фамилия Петрови има не за пръв път. Със пругата на Петър, Христина, също е била там. И тя е в професията. Двамата у дома се шегуват, че Казанлък е мястото, където спират по пътя към родния на Христина Бургас. Но не само – Петър е казанлъчанин по рождение. Тук е мястото да се каже, че семейството за него е много важно, най-важното! Като почти всички строителен специалист в града, стартирал в професията преди промените през 1989-та, той минава през школата на общинската някога фирма „Тонзос“. Но се спира окончателно в „Арсенал“. Да прави собствен бизнес в строителството като много свои колеги, не е мислил никога. С работата си в казанлъшката оръжейница той се чувства щастлив. Като специалист, инж. Петров е научил, че образованието дава само началото. От там насетне

Тук контролът идва направо от Дирекцията за национален строителен контрол в София, докато при гражданското строителство повечето обекти се контролират от областната дирекция. Строителните обекти в „Арсенал“ са от Първа категория, имат държавна приемка. За да се пусне в експлоатация един обект, са нужни подписите на всевъзможни специалисти, прави се оглед от всички страни. Оценката на качеството на строителството върви заедно с оценяване откъм економии за околната среда и водите, пожароопасност, влияние върху здравето на хората. Затова работата на „хората на Шиков“ е отговорна работа. „Отговаряме за всичко – за стойността на обектите, за качеството, за пусковите срокове, но това ни е професията“, обяснява просто инж. Петров. Колегите му са специалисти по отделните ресори – Вик, Ел., има дори един архитект. Да решават задачите: „Високо качество – оп-

Шанс за развитие!

„Арсенал“ Казанлък търси студенти-стипендианти.

Набира кандидати за обучение в Технически университет - София, филиал Пловдив.

Обучението за бакалавърска степен е 4 години (8 семестъра) по специалностите „Машиностроене и уредостроене“ и „Машиностроителна техника и технологии“.

Формата е редовна в дните петък и събота (евентуално и неделя) – целодневно, на територията на фирмата и в Пловдив (с транспорт на „Арсенал“ АД).

За желаещите ще се проведе подготвителен курс по математика и физика в обем на 60 учебни часа в „Арсенал“ АД през месеците март, април и май.

Кандидатите могат да бъдат работници и служители в „Арсенал“ АД, както и членове на техните семейства, не по-възрастни от 27 години.

Кандидатите трябва да имат завършено средно образование със среден успех минимум добър 4,00. Ще се подбират чрез класиране на оценките от следните възможности:

1. Изпита от матурата по математика или физика;
2. Изпита от подготвителния курс;
3. Изпита на общо основание в технически ВУЗ.

На одобрените кандидати ще се изплащат таксите за обучение както следва:

1. Първата година, първи семестър - 100% за учебната 2017-2018 година;
2. Втори семестър и всяка следваща година - в зависимост от успеха:
 - при успех до 4,50 – 50%;
 - при успех от 4,50 до 5,50 – 70%;
 - при успех над 5,50 – 100%.

Необходими документи за желаещите да кандидатстват:

1. Мотивационно писмо – свободен текст.
2. Служебна характеристика – от прекия ръководител и директор.
3. Копие на диплом за средно образование, включително и приложението с оценките.
4. Ксерокопие на лична карта, телефон за връзка.

Документите на кандидатите се приемат до **24.02.2017 г.** в Приемната на „Арсенал“ АД всеки делничен ден от 9,00 до 12,00 часа и от 13,00 до 15,30 часа на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис №4

Молби на кандидатите ще се приемат и в Направление „Човешки ресурси“ на „Арсенал“ АД на територията на дружеството.

Продължение от стр. 3

ДУАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ - МИСИЯТА ВЪЗМОЖНА

Тук има условия за всичко това. Фирмата има добра студентска и стипендиантска програма.

Над 120 са студентите-започници в Технически университет в Габрово, които работят в „Арсенал“, като само през тази година новите студенти са 23-ма.

Други 7 души учат магистратури в Пловдивския филиал на Технически университет в София. Част от дипломните работи на бъдещите магистри са пряко свързани с работата им в „Арсенал“. На всички магистри се гледа и като на бъдещи специалисти и ръководни кадри за фирмата. На всички магистри „Арсенал“ поема таксите за обучение, заплаща разходите до Пловдив и таксите за общежитие. В замяна е договорът за работа в „Арсенал“.

„Младият човек е практичен, избира сигурността, възможността за развитие, перспективата, предизвикателството на голямата фирма“, убеден е инж. Николай Куцаров, според когото „светлина в тунела има“.

За инж. Денчева бъдещето на професионалното образование у нас задължително минава през доброто мотивиране, както в семейството, така и в училище и на работното място.

„Дълъг е процесът и трябва участие на всички страни, но би било чудесно да се получи“, убедена е младата менторка от Технологичния отдел на

Завод 5 в „Арсенал“, която вече вече години посреща и въвежда в професията средношколците. С надежда сред тях да открие свои бъдещи млади колеги.

Визитка:

инж. Валентина Денчева

Възпитаничка е на казанлъшкия Механотехникум „Иван Хаджиенов“. Завършила е Технически университет в Габрово, специалност „Технология на машиностроенето и металорежещите машини“. В „Арсенал“ е от 19 години, част от колектива на Технологичен отдел на Завод 5 - от 17 години. Има дъщеря.

Деляна Бобева

Хроника

До края на месец март продължава приемът на документи на желаещите да получат финансиране по програмата „Ин витро“ на Община Казанлък. Финансовата помощ е за семейства и лица с репродуктивни проблеми, които живеят на семейни начала на територията на община Казанлък.

Община Казанлък подкрепя финансово асистираната репродукция за четвърта поредна година, като за 2017 г. общо предвидените средства са в размер на 20 000 лева. Документите се подават в Центъра за услуги и информация на гражданите в сградата на ул. „Розова долина“ 6.

Критериите за финансово подпомагане са обявени на официалния сайт на Община Казанлък.

Бившият енергиен министър Драгомир Стойнев е водачът на листата на „БСП за България“ в област Стара Загора. В края на седмицата ще стане ясна и окончателната й подредба, след мястото на водача. Трима поне ще са казанлъшките представители в нея. Йоанна Йончева и Борис Кърчев са казанлъшките имена в проектолистата на ГЕРБ. Нейното окончателно подреждане и финализиране също е въпрос на дни.

Общо 10 партии и 8 коалиции се регистрираха за участие в предсрочните парламентарни избори на 26 март тази година. Това е първият ден, в който ще преинимем към лятното часово време, като изместим часовниците си час напред.

Броят на партиите за изборите тази пролет е по-малък, за сметка на коалициите, прямо парламентарна вот през 2014 г. Тогава за участие се регистрираха общо 7 коалиции и 22 партии, като впоследствие 4 от тях отпаднаха.

Община Казанлък публикува осем списъка на лица с публични задължения към Общината, неплатени в сроковете за доброволно плащане. Имената на длъжниците са оповестени на официалната общинска интернет страница.

Актуализираните към 25 януари 2017 година списъци могат да се видят на www.kazanlak.bg в раздел „Дирекции и отдели“, подраздел „Местни приходи“ – „Длъжници“. Там всички собственици на имоти и превозни средства могат да направят справка дали имат просрочени дължими данъци и такси. Дължимите суми варират от 200 до далеч над 5000 лева. Най-голямото задължение е над 53 хил. лева.

Пътят Казанлък - Стара Загора е на 5-то място в националната класация за най-опасни пътища в България. Влизането в класацията на 33-километровата пътна отсечка Стара Загора - Казанлък е доста необичайно. През миналата година по този път са станали 83 катастрофи с 22 ранени.

За дълъг живот в добро здраве

НЕ ЗАБРАВЯЙ - ГИНКО АКТИВ!

ЗА ДОБРА ПАМЕТ, КОНЦЕНТРАЦИЯ, КРЪВООРОСЯВАНЕ

ГИНКО АКТИВ – отлично комбинира в състава си ценните качества на гинко билоба с гроздово семе, магнезий и витамини, за да постигне:

- по-добро оросяване на мозъка и крайниците
- усилване на паметта
- подобряване функционирането на нервната система и мускулите
- укрепване и поддържане еластичността на кръвоносните съдове
- здравина и еластичност на венозните стени

И НЕ ЗАБРАВЯЙ: ГИНКО АКТИВ Е НА МНОГО ДОБРА ЦЕНА!

Търсете в аптеките! Или поръчайте на www.netstorebg.net

DOYCH

Безплатна консултация - на телефон: 032 588 619, 0888 655 505

Нов зам.-кмет има от миналата седмица Община Казанлък. Това е досегашният директор на ОУ „Паисий Хилендарски“ Цветолина Цветкова. Тя поема ресор „Хуманитарна политика“ до завръщането на титулярна Лилия Цонкова, която в края на миналата година роди близнаци. Цветолина Цветкова е математик по образование.

От началото на февруари Община Казанлък обяви класация за Кмет на месеца. В нея участват всичките 19 кметове на населени места. Темата и критериите за кмет на февруари са за най-социалния кмет на населено място. Всеки желаещ може да даде своя глас за предпочитания от него кмет в специалната платформа на сайта на Община Казанлък. <http://kazanlak.bg/mayorsoftheonth.html> Гласуването в зададената категория продължава един календарен месец, в продължение на който може да се гласува по веднъж на всеки 24 часа.

„Трибуна Арсенал“

Наталия Киселова:

И БЕЗ МАШИНИ МОГАТ ДА МИНАТ ИЗБОРИТЕ НА 26 МАРТ

Госпожо Киселова, с много въпроси и напрежение ще се роди и тази предизборна кампания, която на практика започна с втория тур на президентските избори. Кое е най-важното, според Вас, което не бива да убягва на хората в нея? Какво трябва да знаят те за нея?

- След решението на Върховния административен съд /ВАС/ за въвеждане на машинно гласуване във всички изборни секции призовавам гражданите, които ще участват в изборите и ще гласуват машинно, да се информират предварително за начина на гласуване. Защото резултатите от машинното гласуване ще се защитат. Казано с други думи - гласуването ще е алтернативно, (вместо) гласуването с хартиени бюлетини.

Сбърка ли ВАС, като направи задължително машинното гласуване във всички изборни секции - над 12 хиляди? И кой от какво се застрахова в случая с това? Проф. М. Константинов каза, че машинното гласуване е за неграмотни народи. Ние такъв народ ли сме? Що за параноя е това?

- Вашите въпроси са няколко. Изборният кодекс въвежда машинното гласуване в изборните секции през 2014 г. Планирано беше: през 2018 година, когато трябваше да се редовните избори, да е осигурена възможност за използване на машините от всички български граждани. Дали е сбъркал ВАС - съдебните решения се изпълняват. Друг е въпросът, че переходната норма в Изборния кодекс, според мен, е неясна. Аз лично съм против машинното гласуване, защото то не придоби голяма популярност при експерименталното провеждане на предишните три избора. Гласуваха между 10 и 15 % от гражданите, участвали в гласуването. Също така, според мен, машинното гласуване беше алтернативно на електронното дистанционно гласуване. Редно беше след националния референдум за електронното гласуване Народното събрание да беше отменило машинното. Така през 2018 г., ако нищо не се промени в уредбата, ще имаме три начина за гласуване: с хартиени бюлетини и с машини в изборните помещения и електронно, през мрежата. Такива възможности едновременно никъде по света няма. Има с хартиени бюлетини и електронно. Или само с машини. Последните за държавния бюджет ще са - поне двойно увеличаване на разходите. Неразумно постъпиха народните

представители, но всичко е сторено и сега ще имаме двойно подсигуриране.

Капаните на тези избори според Вас?

- Не може да се говори чак за капани. Гражданите да проследят разяснителната кампания за гласуване с предпочитания. А кандидата

Наталия Киселова е доктор по право и преподавател по Конституционно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. От 2012 до 2016 г. е съветник на Президента Росен Плевнелиев по правни въпроси и по-късно - секретар по правни въпроси, до 22 януари 2017 г. Сред задълженията ѝ през тези пет години е да подпомага държавния глава при упражняване на правомощието му да насрочва парламентарни, местни и частични избори. Родена е в Казанлък. Възпитаничка е на ХГ „Св. Св. Кирил и Методий“, от поколението на най-успешно реализиралите се випускници. Арсеналско дете е. Майка ѝ, покойната Кунка Киселова, е работила повече от 20 години в Електронно-изчислителния център на „Арсенал“ АД.

С Наталия Киселова разговаряме в кратката ѝ, отчасти делова, пауза няколко дни, след като се „смени караула“ в Президентството, между два изпита и лекция в Университета, в разгара на дебата за машинното гласуване и неговото влияние върху прозрачността и честността на предстоящите избори. И тук някъде, в промеждутъка на толкова ангажменти, Наталия Киселова намира време и за първата си книга, посветена на жените в политиката. И обещава скоро да имаме и тази среща в Казанлък.

тате за депутати да обрънат внимание, че февруари има 28 дни. Сроковете са по-кратки. И още нещо: ако ЦИК не успее да се справи с машините за гласуване, то все пак невъзможността сама по себе си, според мен, няма да е основание за касиране на парламентарните избори.

И тези парламентарни избори, за 44-то НС, ще са по предходния Изборен кодекс и пак по пропорционалната система. Кое обаче ще ги направи различни?

- Изборите ще се проведат в оспорвана борба, с нови политически субекти. Това ще бъде комбинирано със задължително участие на гражданите в изборите при възможност за гласуване с машини. Много тежка и обемна работа за членовете на секционните комисии при смяна на часовниците на 25 срещу 26 март.

Ще бъде ли „прочетен“, според Вас, т. нар. Референдум на Слави от ноември миналата година и как ще се отрази желанието на хората за мажоритарни избори в този случай, при стар изборен кодекс?

- Националният референдум от миналата година по три важни за политическата система въпроси към

настоящия момент не е задължителен за Народното събрание. Има оспорване пред ВАС на окончателните резултати. Т. нар. сценаристи, които оспорват резултатите, казват, че имало бюлетини в кутията без пликове. Да, ама подписите на гражданите в избирателния списък не съ-

телната система трябва да стане след по-спокойна дискусия. Трябва да се отговори на един предварителен въпрос: какво искат гражданите? По-широко представителство чрез пропорционална избирателна система или две-три партии в Народното събрание при прилагане на мажоритар-

нопоставеност и справедливост?

- Освен въпроса - колко партии влизат в Народното събрание, друг голям проблем е и районирането на страната. Поне едно преброяване на населението и активна гражданска регистрация (за изчистване на избирателните списъци) трябва да предшестват районирането на 240 района евентуално. Това изисква доста усилия от страна на МВР, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и от местната администрация. Не става от днес за утре.

Лобизъм повече или истинна потребност е желанието за прекрояване на Изборния кодекс и в частта за начина на избиране на депутати и субсидии?

- Не е лобизъм, популизъм е точната дума.

Бяхте част от обкръжението на едни от най-важните жени във властта. Принципно по-добре ли се справят жените във властта?

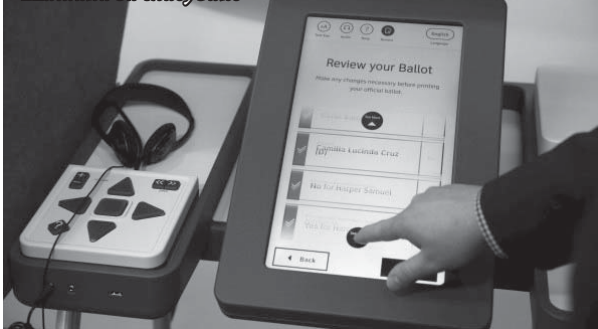
- Да, имах удоволствието да работя с жени на високи позиции. Това е безспорно постижение на българската демокрация. Само преди 45 години за пръв път жена пледира като адвокат пред Върховния съд. Днес имаме много българки на прилични позиции. Само равнопоставеното участие в политиката, науката, икономиката и други сфери на нашия живот спомага за реализация на принципа на равенство. Но не полът, а личните качества трябва да са в основата на оценката за конкретния човек.

Лошо законодателство или лошо прилагане на законодателството са в основата на непрекъснатите ремонти и поправки на фундаментални български закони?

- И двете. Законодателството в определени сфери се влошава заради интереси, които стоят в основата на промените: избори, данъци, такси, обществени поръчки, държавна и общинска собственост, пътища и други. Но като цяло нашето законодателство е на прилично ниво. Правоприлагането е проблем - с корист, в личен или частен интерес. Трябва да бъде отчитана и способността на експертите, които го прилагат. Както неграмотни учители не могат да ограничат, така и некомпетентни експерти не могат да прилагат коректно буквата и духа на закона. Предстоят избори и нека да си пожелаем един по-качествен и отговорен 44-ти парламент!

Деляна Бобева

Машина за гласуване

ство дейности за отчитане на резултати). Редно е ВАС да отхвърли искането за обжалване на резултатите. Отделен въпрос е как трябва да се претвори волята на народа от Народното събрание, но пак повтарям - референдумът към настоящия момент не е задължителен.

Възможен ли е парламент, законово конституционен, работещ и реален, по очертавания на народната воля, изразена в резултатите и въпросите от референдума?

- Промяната на избира-

телния списък. Това пък ще създаде проблем след още едни избори за Народно събрание. Тогава пък ще се чудим как да включим изпадналите от списъците. За 1 лев субсидия също има полярни мнения. Контролът върху харченето на държавната субсидия не е строг и това създава усещането за разхищение. Но, ако няма държавна субсидия, ще има частна, а който плаща, той поръчва, уви, и музиката.

Възможно ли е прекрояване на избирателните райони, без да се нарушава принципът на рав-

ГАРЕТ МОРГАН

Неукният изобретател, патентовал светофара, противогаса, машата за коса...

Без образование - заради бедност. Гарет Морган е роден на 4 март 1877 г. в Кентъки, САЩ, когато в Америка вече набира сили първата индустриална революция. Син е на бивши роби, Джон и Елизабет Морган. Семейството е многолюдно - Гарет е 7-то от общо 11-те деца. Родителите му били толкова бедни, че образованието на момчето приключило с основното училище. От ранни години обаче демонстрирал не просто влечение към механиката, но и необикновен талант в тази област. Непрекъснато сглобявал и разглобявал всякакви неща, дори ремонтирал автомобили.

Напред към бизнеса. През 1895 г., 18-годишен, Гарет напуснал дома си, за да изкарва прехраната си сам. Стигнал до Синсинати, Охайо. Отначало работел в работилници, но след като дарбата му на механик била забелязана, го взели в текстилна фабрика. Натрупал опит, през 1907 г. Морган създава ателие за ремонт на уреди, а след като изобретил задвижващия ремък при шевните машини, открива в Кливланд и компания за производство на шевни машини. За две години бизнест му се разширил и младият предприемач наел 32-ма служители, които работели с оборудване, създадено от самия него. Междувременно се заел и с ремонт на обувки, а после създал самостоятелен бизнес за производство на дрехи и аксесоари за девойки. Но всичко това било твърде малко за неговия талант и за характера му.

През 1908 г. Морган основал асоциация за правата на негрите, нахвърляйки се вкл. върху жестокия Ку-клукс-клан.

Оженил се за Мери Ан Хасек, с която имат две деца - Козмо и Джон. През 1920 г. Гарет Морган излиза и на вестникския пазар и издава в „Кливланд кълъб“. Бизнест му процъфтявал.

Светофарът. Морган бил първият чернокож в щата, който по онова време успял да си купи личен автомобил. От него, като шофьор, се изисквало невероятно мъжество: сблъсквайки се с расовата нетърпимост, му се налагало да пропуска белите дори на регулирани от полиция кръстовища. Тази била една от причините да се замисли за възможно равенство на пътя. Другата причина била, че докато пътувал из улиците, наблюдавал колко опасни са кръстовищата на града. Питал се какво може да се направи, за да стане движението по-безопасно. И от 1914 г. започнал да работи по създаването на специално устройство - безпристрастният към бели и чернокожи светофар, който патентовал на 20 ноември 1923 г. Естествено, в сравнение със сегашните светофари, уредът бил примитивен. Но вършел работа. Светофарът на Гарет Морган всъщност бил прибор без светлини, под формата на буквата Т. Състоял се от три стрелки с различни надписи и окраска. Първата била червена - на нея пишело „Стоп“. Втората била зелена,

на нея пишело „Преминаване“. Тези надписи били предназначени за автомобилите. Имало и трета стрелка, също червена /

на всяко от тях по една минута, ще загуби около три години от живота си. Но, въпреки че всеки се изнервя от чакането по

при езерото Ери затрупала 30 работници под земята. Опасността да се задушат от отровен дим и прах била много голяма.

Гарет Морган (1877 -1963) е американски изобретател и бизнесмен с африкански произход. Имал основно образование, но бил сред най-добрите разработчици не само на своето време, а и в съвременния свят.

Благодарение на невероятната си прозорливост, афроамериканецът патентовал светофара и го внедрява в ежедневието си. Следата му в историята е толкова значима, че президентът на САЩ Бил Клинтон го провъзгласява за бащата-основател на цялата съвременна система за безопасност на движението.

Морган патентовал и много други необходими на човека уреди: машината за дишане, еволирала до първите противогаси, зиг-заг приставката на шевната машина, химикал и маша за къдрене и изправяне на коса...

През 2017 г. се навършват 140 г. от рождението на изобретателя.

жълтата е прибавена по-късно, но без надпис. Щом тя се вдигнала, пешеходците можели да пресичат улицата. Стрелките се задвижвали от специален електрически механизъм. Към онзи момент на немалко места уредите за пътна сигнализация представявали разновидност на този вариант - полицейски задвижвал механизъм, който местел стрелките. Първият светофар заработил в Кливланд, Охайо.

Авторът му Морган описал заво е направил това така: „Благодарение на този уред по-редността на преминаване през кръстовищата няма да зависи от шофьора или от полиция“. Тоест, той подарил на американците равенство на пътя.

Скоро уредът на Морган се появил в почти всички американски градове. Не след дълго той

светофарите, смисълът от тяхната употреба не се подлага на съмнение. „Синхронизацията е истинско изкуство“, по мнението на Вилке Рейнц, инженер на Siemens по „интелигентните транспортни системи“. Той допълва: „Има невероятни алгоритми, посредством които можем да регулираме трафика. И те могат да бъдат модифицирани много сериозно - не винаги за радост на шофьорите. Някои общини оставят трафика да „тече“, а други го забавят изкуствено, за да принудят шофьорите да се откажат от личните си автомобили и да се превърнат към обществен транспорт“.

Противогазът. След светофара Гарет Морган станал автор на множество открития, които бързо навлезли в битата на хората. След серия инциденти със задушаваня на пожарникари, през 1912 г. той изобретил, а през 1914 г. патентовал друго свое важно и полезно изобретение - приспособление за дишане, предпазващо от отровен въздух и смъртоносни за човешкия организъм химически вещества. Противогазът, както е известно това изобретение, направило Морган знаменит в цяла Америка. Той представлявал масивен брезентов корпус, свързан с две продълговати тръби, които влизали в единична цев, разположена на задната страна на корпуса. На отворите на тръбите била поставена гъба, намокрена с вода, за да филтрира дима и да охлажда влизания във вътрешността на противогаса въздух.

продал откритието си на „Електрик дженерал компани“ за 40 000 долара - твърде голяма сума за онова време. Уредът му се използвал до въвеждането на съвременния светлинен светофар, който не се отличавал много от електрическият светофар на Морган, изобретен половин век по-рано.

Синхронизацията е истинско изкуство. Първият светофар /изобщо/ бил инсталиран в Лондон през 1868 г. Той представлявал две газени лампи, червена и зелена, които се въртели около ос. Но след година лампите се взривили, тежко ранили полицията, който ги управлявал, и светофарът бил премахнат.

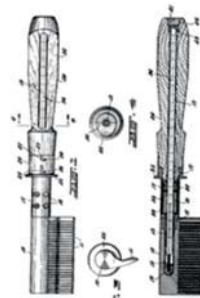
Днес, по данни на производителя на светофарни уреди Siemens, в Германия има 1,5 млн. такива съоръжения. Ако човек почака при червен сигнал

В този си вид за първи път противогазът бил използван на 25 юли 1916 г., когато мощна експлозия в тунел на 150 м.

Приспособлението на Морган, пригодно за нормално дишане при подобни екстремни обстоятелства, спасило живота на затрупаните хора. След този случай неговият противогаз получил световна известност. Бил масово използван по време на Първата световна война и след това. Впоследствие изобретателят направил и специална защитна качулка за пожарникарите срещу огън, както и капак за безопасност и дим протектор за пожарни.

Още изобретения. Гарет Морган притежавал класическата дарба на човек с интелект, с пионерски дух и изобретателство. Той е автор и на много други открития, които масово навлизат в живота на човека. Като специалист по шевните машини, изобретил за тях зиг-заг устройството.

Измислил и един от любимите уреди на всяка жена - маша, както за изправяне, така и за къдрене на косите. В наше време дамите масово боядисват косите си. Но малко известен е фактът, че те дължат това средство за разкрасяване на таланта на Морган. Именно той през 1952 г. разработил първите лосиони - боите за коса.

За аспирина. Гарет Морган предложил в газирани напитки

и в някои други продукти да се прибавят свръхмалки дози аспирин. В резултат на свои изследвания предложил аспирина да бъде отнесен към групата на витамините и да се смята за витамин S. Аргументите му се заключавали в следното: освен, че облекчава болката, намалява температурата и премахва възпалението, аспирина намалява и съсирването на кръвта и в малки количества той предотвратява опасността от инсулт и инфаркт; аспирина намалява и вероятността от болестта Алцхаймер - ако човек на 50 г. започне ежедневно да приема аспирин в малки количества, той удвоява шансовете си да доживее до 90 г. без сериозни заболявания.

Витамините са съединения, необходими за обмяната на веществата. Те не се изработват в организма на човека в такова количество, колкото е необходимо. Затова трябва да ги набавяме от храната, смятал Морган. Той твърдял, че единствените анализи на аспирина се съдържат в растенията - т. н. салицилати, чието предимство е, че не се синтезират в човека, полезни са за организма и присъстват в растителната храна. В голямо количество те се срещат в кората на бялата върба, малините и други горски плодове. Преди човекът е приемал повече сурови плодове и по този начин е получавал достатъчни дози от естествените анализи на аспирина, което го е предпазвало от много болести, вкл. от инсулт и инфаркт. Всичко това е типично за витамините. Именно заради това Морган предложил да се добавят свръхмалки дози аспирин в газирани напитки и други продукти.

Застраховайки се, че всичко все пак зависи от дозировката, скептиците посочват някои странични ефекти, които не се наблюдават при нито един от витамините: че аспирина не трябва да се приема от деца под 14 г.; че при някои хора той предизвиква разстройство на работата на черния дроб и мозъка; че при 5% от приемащите аспирин се наблюдава раздразнение на стомаха, водещо до язви или кръвотечения; че при особено чувствителните хора аспирина може да провокира астма, алергична хрема и обрив на кожата.

Според някои учени пък редовният прием на малки дози аспирин намалява вероятността за развитие на рак на дебелото черво и гърдата с 20-30%, а на стомаха и хранопровода - до два пъти.

Гарет Морган не доживява развихрилите се в още по-голяма степен спорове за аспирина и газирани напитки. Той умира на 86 г. на 27 юли 1963 г. в Кливланд.

Мария Рашкова

За връзка с редакторите на "Трибуна Арсенал":
 Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com
 Деляна Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didab@abv.bg
 Диана Рамналиева: 0882 98 70 14, e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg
 Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолетта Петкова: 5 74 55